

moderný šach

nie je čierno-biely

2. číslo 2011

Peter Kravár
z KŠN Bratislava
na Veľkonočnom
turnaji mládeže

9 771337 892002

3,60 €

foto: Michal Vrba ©

Extraliga, GM Ftáčnik v hlbokom zamyslení (autor: Michal Vrba)

Interview prezidenta SŠZ pre TASR
(Martin Huba)

Ako môže šach pomôcť školákovi? Môže vplyvať aj na jeho známky?

Samozrejme. Konkrétne spomeniem napríklad štúdiu, ktorá zahŕňala asi 3000 detí vo vyše 100 školách v New Yorku a ktorá dokázala, že deti hrajúce šach oproti deťom, čo šach nehrali, mali lepšie známky nielen v matematike (o 17 – 20%), ale aj v anglickom jazyku. Šach zlepšuje aj čítanie detí, čo si nie všetci uvedomujú. Malí šachisti musia zapisovať svoje partie, pri riešení problémov čítať zadania a veľmi skoro začínajú čítať aj šachovú literatúru. Šachisti sú väčšinou vášniví čitatelia. Ďalšie štúdie napríklad dokázali, že šach vedie k lepším výsledkom z testov týkajúcich sa kritického a tvorivého myslenia.

V koľkých rokoch by sa malo začať so šachom?

V súčasnosti, keď špičkoví šachisti a šachistky sú často ešte len tínedžeri, je najlepšie začať už v predškolskom veku. Pokiaľ dieťa chce byť úspešné, malo by sa začať seriózne venovať šachu najneskôr v prvej triede, to znamená v šiestich rokoch. Keď hrám šach, neznamená to, že budem veľmajster alebo majster sveta, podobne ako v prípade matematiky, hudobnej či výtvarnej výchovy. Nikto nechce, aby som sa stal Einsteinom, Beethovenom či van Goghom. Tak ako rôzne predmety rozvíjajú u detí rôzne schopnosti a zručnosti, tak aj šach prispieva k zvyšovaniu ich inteligencie.

Ak by mali rodičia záujem prihlásiť svoje dieťa na šach, aký je najjednoduchší postup?

Najjednoduchší spôsob je navštíviť webovú stránku Slovenského šachového zväzu www.chess.sk, kde rodičia nájdu väčšinu informácií, prípadne, ak nemajú veľa času, pošlú e-mail s otázkou na sekretariat@chess.sk.

Existujú nejaké výskumy o tom, že šach skutočne prospieva?

Množstvo. Nedávno sa mi dostal do rúk anglický materiál asi o sto stranách, obsahujúci okolo dvadsať rôznych štúdií o pozitívnom vplyve šachu na vzdelanie. Je veľmi zaujímavý, a preto je k dispozícii na našej webovej stránke, aby si ho prípadní záujemcovia mohli stiahnuť. Stručne povedané, šach zvyšuje inteligenciu detí a prospieva im v nasledujúcich oblastiach:

Pozornosť – deti sa učia chápať výhody pozorného sledovania a koncentrácie. Ak nedokážu sledovať čo sa deje, nemôžu vhodne reagovať bez ohľadu na to, aké sú múdre.

Predstavitivosť – deti sú nútené si predstaviť rôzne akcie v rôznom poradí ešte pred tým, ako sa udejú. Túto vlastnosť rozvíjame u detí tým, že ich učíme si predstavovať budúce ťahy bez toho, aby ťahali figúrkami.

Predvídanie – deti sa učia najprv myslieť, potom konať. Po čase šach pomôže rozvinúť trpezlivosť a myslenie ako také.

Porovnávanie možností – deti sa učia, že nemusia spraviť hneď prvú vec, čo ich napadne. Učia sa zvažovať rôzne možnosti a ich pre a proti. Rozhodovací proces je lepší, ak je podložený logikou.

Abstraktné myslenie – deti sa učia odpútať od detailov a rôzne témy, či koncepty použiť v rôznych, ale súvisiacich situáciách.

Plánovanie – deti sa učia stanovovať si ciele a určovať konkrétne kroky vedúce k nim. Veľmi dôležité je, že sa učia v prípade potreby prehodnotiť svoje ciele, či plány na základe zmeny situácie.

Súčasné zvažovanie rôznych možností – deti sa učia neupíňať sa len na jeden možný plán. Paralelne zvažujú rôzne možnosti.

Vplyva šach na celkové rozvíjanie osobnosti?

Šach pripravuje na život. Komplexný a rýchlo sa meniaci moderný svet kladie stále vyššie nároky na každého z nás. Potreba rýchleho orientovania sa a rozhodovania v zložitých situáciách stavia súčasné vzdelávacie systémy do veľmi zložitého postavenia. Podstata šachu je v tom, že človek musí mať schopnosť najprv si ohodnotiť charakteristické znaky pozície, v ktorej sa nachádza, prípadne ju zaradiť do skupiny príbuzných pozícií, aby potom mohol dospieť k rozhodnutiu, aký plán v pozícii zvolíť, prípadne akým spôsobom k danej pozícii najlepšie pristupovať.

Prenesenie tohto spôsobu myslenia do praktického života je tým užitočným, čo sa každý dobrý šachista často podvedome a pomaly učí: totiž premýšľať v neobvyklej situácii, pri každej novej úlohe, veľkej či malej, analyzovať, nájsť realizovateľný plán a chytiť vec zo správneho konca. Tu jasne vidieť možnosti použitia všeobecných abstraktných ideí na konkrétnom fakte.

Aké sú skúsenosti so šachom na školách v zahraničí?

Veľmi dobré a stále viac a viac krajín zavádza šach do škôl, aby čo najviac zvýšili konkurencieschopnosť svojich ľudí v budúcnosti. Šach na školách funguje veľmi dobre napríklad v USA, Izraeli, Dánsku, Švédsku. Ja osobne som mal možnosť vidieť výsledky šachu na školách v Turecku, kde sa dnes dva milióny detí učí šach ako nepovinný predmet. Turecká šachová federácia má dnes asi 160 000 členov, je druhá najpočetnejšia po futbale a má nesmierne pozitívny vplyv na výchovu mladej generácie. Adekvátny je tomu záujem sponzorov a politikov. Turecká vláda prispieva ročne na šach takmer dvoma miliónmi euro. Veľkí sponzori prispievajú ročne ďalšími miliónmi, a tak sa v Turecku môžu nielen organizovať medzinárodné šachové podujatia na najvyššej úrovni, ale aj podporovať ďalší rozvoj šachu na školách. Medzinárodná šachová federácia – FIDE (mimočodom majúca okolo 170 členských krajín a organizujúca vlastné šachové olympiády od roku 1924) považuje šach na školách za svoju hlavnú prioritu a tento rok chce pomôcť rozbehnúť niekoľko pilotných projektov. Slovenský šachový zväz chce, aby Slovensko bolo jednou z pilotných krajín.

obsah

systematický tréning	6	Dvojpěšec – nebezpečný svalovec či nemotorný tloušťík?! [GM Tomáš Polák]
	17	Ako sa vyhráva šachová partia [GM Ján Markoš]
z domova	27	Ligy na Slovensku [FM Karol Rükschloss]
zo sveta	34	Česká extraliga očima slovenských fanoušků [GM Tomáš Polák]
	39	Nočná mora Nakamura [GM Ján Markoš]
	43	Slovenský kráľ vífazom superturnaja [FM Karol Rükschloss]
	54	Bermudy, šach, more a Komisia... [Martin Huba]
história	60	Slovenský svetový rekord [FM Mário Horváth]
rôzne	66	Moje spomienky na šachistov III. [FM Dušan Mikuláš]
	72	Rozhovor s Figeľom [Marián Holubčík]
	74	Správy z domova a sveta
	81	5 minút na diagram [FM Marek Kolčák]

MODERNÝ ŠACH VYDÁVA: IBS SLOVAKIA, s.r.o. (Hurbanovo námestie 19/45, 972 01 Bojnice; IČO: 3600067);
ŠÉFREDAKTOR: Martin Huba (huba@sachprievidza.sk); **VEDÚCI REDAKTOR:** Karol Rükschloss (ruckschloss@stonline.sk); **REDAKCIA:** Blanka Rusková (vedúca vydania), Martin Huba jun. (grafická úprava), Viktor Csiba (karikatúry); **TLAČ:** Tlačiareň P+M Turany (www.p-mtlac.sk); **DISTRIBÚCIA:** Šachový klub Prievidza (e-mail: objednavky@sachprievidza.sk); **PERIODICITA/POČET ČÍSEL ZA ROK:** dvojmesačník/6;
EVIDENČNÉ ČÍSLO: EV 2733/08; **ČÍSLO** marec – apríl, III. ročník; **cena** 3,60 €/jeden výtlačok; **uzávierka** 01. 3. 2011; **náklad** 500 ks. **Publikovanie alebo šírenie akéhokoľvek materiálu z časopisu bez písomného súhlasu redakcie je zakázané. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori. ISSN 1337–8929**

Martin Huba, na medzinárodnom turnaji na Bermudách, pri partii s 83 ročným Ralphom Italianom, ktorý ako pätnásťročný okúsil útrapy nacistického tábora v Terezíne. (autor: Martin Huba)

Stephen Kisuze, viceprezident Šachového zväzu Ugandy (autor: Martin Huba)

TATA STEEL CHESS 2011